

KONTROLLUTVALGET

04.09.17

Rus/psykiatri blant ungdom
-forebygging og krisehåndtering

Oppvekstrapport 2017

Barne – ungdom og familiedirektoratet

- Nordisk oppvekstmodell

Skårer høyt på levekårs u.s og den Nordiske modellen blir brukt som modell for andre land.

.....men

«Økte forskjeller, gjør det noe?» av Tone Fløtten

Ung data Lillehammer 2015

- Hjemmekjær ungdom som er mye hjemme
- Psykiske helseplager øker i ungdomsskolen, men viser tendens til stabilisering i vdg. skole
- Tallene for rusbruk er lave, spesielt i ungdomsskolen, og vi må derfor fortsette det forebyggende rusarbeidet
- Markant økning i rusbruken i overgangen til vdg.skole.

Ung data 2015 fortsetter.

- Mange ungdommer med ulike helseplager
  - hodepine, magevondt og smerter i nakke, skulder, ledd og muskulatur
- Dårlig selvbilde og symptomer på stress
  - «Alt er et slit», «Bekymrer seg for mye om mange ting»
- **Kjønnsforskjell:**
  - Gutta er stort sett fornøyd med egen helse. Nedgang i depressive plager
  - Jenter er lite fornøyd med seg selv. Har en økning i depressive plager

Ungdata 2015 forts,

- Rapporten viser
  - at nær 25 % av jentene fra 15–16-årsalderen sliter med depressive symptomer
  - at rundt 20 % sliter daglig med fysiske plager
  - at så mange som hver tredje jente er lite fornøyd med seg selv.

Dette er det grunn til å være bekymret over.

Forts.

- Rapporten understreker at det først og fremst er de ungdommene som **ikke er spesielt godt tilpasset på skole-, familie- og fritidsarenaene, som i størst grad rammes av dårlig psykisk helse.**
- Uavhengig av kjønn er det slik at de som har flest psykiske plager, har **dårligere relasjoner til foreldrene sine. De har færre venner, blir oftere mobbet og de liker seg dårligere i lokalmiljøet og på skolen enn de med god psykisk helse. En særlig tydelig sammenheng finner vi mellom psykiske plager og det å bli utsatt for mobbing.**

Ungdata 2017, landsbasis

- 20% av jentene i ungdomsskolen og 28% av jentene i vdg. skoler har et høyt nivå av depressive symptomer. Det er det høyeste nivået siden 2010
- Guttene ligger på halvparten av nivået.
- 69 % av jentene på vdg. skoler er ofte eller svært stresset pga skolearbeidet. For gutter er dette 33%
- Stor økning (85%) i bruk av antidepressiva
- Antallet jenter (15-19år) som tar sovepiller er det en økning på 191% fra 2006-2016

Utfordringsbildet

- Flere barn i lavinntektsfamilier
- Unge utenfor arbeid og utdanning
- Dårlig psykisk helse (Årsak: sammensatt)
- Prestasjoner/ målinger
- Utenfor skap – manglende sosial deltakelse
- Fysiske utfordringer- kroppsfokus
- ....og dette bildet gjenspeiler seg også i Lillehammer kommune

TILTAK / EFFEKT ?

Forebyggende arbeid gir resultater på
sikt

Alle tiltak bør måles ut i fra:

Hva er til det beste for
barnet?

Tiltak

- Individuelle / indikativ
- Selekterte
- Universelle
- Tjenestene jobber på alle nivåer

Viktigste forebyggende arena for barn og unge

- Hjemmet / foreldrene /nettverk
- Barnehage
- Skole
- Kultur og fritid

- **90% av det forebyggende arbeidet foregår i samfunnet utenfor tjenesteapparatet**
- -men det er også de arenaene som kan gjøre barn og unge «syke»...

Dette bekreftes i ny strategi:

- «Strategi for god psykisk helse (2017–2022)»
Et viktig mål er at psykisk helse skal være en likeverdig del av folkehelsearbeidet.

«Mestre hele livet»

Tjenester - barn og unge

- Tjenesteområde Lillehammer Helsestasjon
  - Jordmortjenesten
  - Helsestasjon sped og småbarn
  - Skolehelsetjenesten
  - Skolehelstjeneste vdg skole
  - Ungdomshelsetjenesten
  - Flyktningehelsetjenesten
  - Ungdomsbasen
  - Familieteamet
  - Fysio -og ergo tjenester for barn og unge
  - Barnetreffet

Forts.

- Skoler / SFO
- Barnehager
- Pluss tjenesten
- Avlastning for barn og unge
- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Barneverntjenesten
- Kultur og fritid
- Spesialisthelsetjenesten b.la BUP

Visjon for Oppvekst, utdanning ,kultur

«God samordnet innsats gir trygghet, kompetanse og livsmestring»

Oppdagerrollen

Det handler om :

- Hva skal jeg som voksen se?
- Hva velger jeg ikke å «se»?
- Tør jeg å gjøre noe med det jeg ser tidlig nok ?
- **OPPDAGERROLLEN**
Evt. kople på andre /tverrfaglig drøfting og samordning
- **STAFETTPINNEN**
Sammenhengende tjenester (gode overganger)
Koordinerte tjenester – hvem gjør hva og når?

Stafettpinnen

• **HVORFOR TIDLIG INN ?**

- Livsmestring hele livet
- Tidlig og god nok hjelp – komme tidlig inn på «rett spor»
- Sammenhengende og koordinert hjelp

• **MÅL:**

Barn og unge skal mestre eget liv og hvor hovedmålet er utdanning og /eller arbeid /aktivitet slik at de bidrar inn til samfunnet og bli gode borgere.

Tiltak: Vil spesielt nevne.....

- **Opptrappingsplan for skolehelsetjenesten 2015-2018**
- Plan for skolehelsetjenesten
- 2015 - 2,05 stillinger (inkludert koordinering)
- 2016 - 1,2 stillinger
- 2017 - 1. 0 stilling
- Har dette endret noe?

Fortsettelse

- **Familieteamet**
  - økende antall saker
  - styrket med stillinger psykolog, 200%
  - økning i komplekse problemstillinger
jfr. Samhandlingsreformen.
- **Ungdomsbasen**
  - LOS
  - KAOS - ungdomsbasen /Nav

Fortsettelse

- Nye retningslinjer i paragraf 9A i Opplæringslova. I tillegg til vedtaksplikt ved mobbesaker blir det nå en handlingsplikt
- Ny rammeplan for barnehagesektoren.
« Livsmestring»
- Brukermedvirkning

Fortsettelse

- **BIR** - Barn i rusfamilier
- **Behandlingslinja** for gravide og barn med foreldre som har store psykososiale vansker
Prosjekt midler
- «**Tidlig identifisering av utsatt barn og unge**»
Prosjektmidler
- «**Tidlig inn i barnehagene**» - (Kvello prosjektet)
- **Tverrfaglige team** i skolene
«Et lag rundt eleven»
- **Foreldrestøttene arbeid** /Foreldreveiledning
Prosjektmidler

Barn og unge tjenester i Lillehammer

- Sektor oppvekst ,utdanning og kultur
Samordning av tjenestene for barn og unge
- Samlokalisert i Familiens Hus (etter statlige anbefalinger)
- Høy kompetanse innenfor alle tjenestene
Forskningsbaserte metoder og verktøy
- Stabile ansatte og god rekruttering